

ע"פ 64456/02/18 - מוחמד עזאיזה נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בנצרת

ע"פ 64456-02-18

כב' השופטת אסתר הלמן, סגנית נשיא - אב"ד

כב' השופטת יפעת שטרית

כב' השופט סאאב דבור

המערער: מוחמד עזאיזה

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

נוכחים :

מטעם המערער : עו"ד אריה ברוך

מטעם המשיבה : עו"ד עידית שדה

המערער בעצמו

ערעור על פסק דינו של בימ"ש השלום בנצרת (כב' השופטת לילי יונג גפר) בת"פ 57270-06-16

פסק דין

השופטת אסתר הלמן, ס. נשיא, אב"ד

1. המערער הורשע, לאחר ניהול הוכחות, בעבירות של קבלת דבר במרמה, עבירה לפי סעיף 415 רישא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**"), וגניבה בידי מורשה, עבירה לפי סעיף 393 לחוק העונשין ונדון לעונשים הכוללים 4 חודשי מאסר בפועל, לריצוי בדרך של עבודות שירות, מאסרים עמוד 1

מותנים וקנס בסך 10,000 ₪.

המערער לא השלים עם הרשעתו והגיש ערעור זה, במסגרתו הוא מבקש לזכותו מכל העבירות בהן הורשע ולחילופין, להתערב בגזר הדין שהושת עליו ולהקל בעונשו.

הרקע

2. במועדים הרלוונטיים לכתב האישום, שימש המערער כסוכן של דואר ישראל (להלן: "המעביד"), המפעיל את סוכנות הדואר במועצה האזורית גלבע, הממוקמת בקיבוץ תל יוסף (להלן: "סניף הדואר").

על פי כתב האישום, שהוגש כנגד המערער, קיבל המערער במסגרת תפקידו במרמה את כספי המתלוננים, בסך 3,678 ₪, אשר יועדו למעביד, בכך שנטל את הכספים לידי במקום להעבירם למעביד, ובמקום בו היה צריך לשלם חותמת על קבלת הכספים, עשה שימוש בהעתק חותמת קודמת, בה השתמש לקבלת כספים בעבר.

כתב האישום אוחד שלושה אישומים, שעניינם קבלת כספים במרמה בשלוש הזדמנויות - בתאריכים 27.10.2014, 30.09.2014 ו- 22.09.2014. בכל אחד מן האישומים מתואר, כיצד המתלונן, בתורו, ניגש לסניף הדואר על מנת להסדיר תשלום רישיון רכב, ולאחר ששילם את הסכום הדרוש, הנפיק עבורו המערער חותמת על שובר האגרה, שהייתה למעשה העתק של חותמת אגרת רכב אחר, שהוחתמה על ידי המערער, מוקדם יותר. נטען, כי במעשיו האמורים, קיבל המערער לידי סכום כולל של 3,678 ₪, אותו גנב מהמעביד, ללא הסכמת בעליו, במרמה ומבלי שרכש בהם זכות בתום לב, בכך שנטל את הכסף לידי כאשר בשעת הנטילה התכוון לשלול אותו שלילת קבע.

3. מלכתחילה יוחסו למערער עבירות של קבלת דבר במרמה וגניבה בידי עובד, עבירה לפי סעיף 391 לחוק העונשין, בשלוש הזדמנויות שונות.

המערער כפר בביצוע העבירות. הוא הודה ששימש כסוכן של דואר ישראל והפעיל את סוכנות הדואר בסניף קיבוץ תל יוסף במועדים הרלוונטיים, אולם כפר בטענה כי דואר ישראל הוא מעסיקו. המערער אישר כי היה בחזקת מורשה לקבלת כספים ומסמכים עבור דואר ישראל, בהתאם לחוזה, בו מעוגן, בין היתר, נושא חלוקת הכספים. (בהקשר זה יש לומר כי ביום 12.2.17 במהלך שמיעת הראיות, תוקן כתב האישום בהסכמת המערער, כך שחלף העבירה של גניבה בידי עובד, יוחסה לו עבירה של גניבה בידי מורשה, עבירה לפי סעיף 393 לחוק העונשין).

בתשובתו לכתב האישום, כפר המערער בפרטי האישומים, לרבות בטענה כי עשה שימוש בחותמת קודמת, וטען כי בכל מקרה לא נטל אגורה לכיסו.

בדין שהתקיים ביום 19.6.17 הצהיר ב"כ המערער כי אין מחלוקת שהפעולות המפורטות בכתב האישום, בוצעו בסניף שהיה בניהולו של המערער.

המערער הודיע כי יש בכוונתו להעלות טענת "הגנה מן הצדק", בשל קיומם של הליכים אזרחיים מקבילים וכן טען כי בפיו "טענת זוטא", בשל כך שהוא נחקר על ידי חוקר בשם מר דמתי, תחת אזהרה, מבלי שברור לו מה סמכותו של החוקר וכאשר לא התאפשר לו להיפגש עם עו"ד.

פסק דינו של בית המשפט קמא

4. נוכח מכלול העדויות והראיות שהונחו בפניו הגיע בית המשפט קמא למסקנה כי גרסת התביעה הוכחה למעלה מכל ספק סביר, בעוד המערער לא הצליח לעורר ספק סביר בראיות התביעה, לכן הורשע המערער בכל מה שיוחס לו.

5. לנימוקי הכרעת הדין אתייחס בהרחבה בהמשך. בשלב זה אציין כי בית המשפט קמא בחן את עדויות עדי התביעה, שכללו, בין היתר, את עדותו של מר יהודה דמתי, קצין הביטחון של דואר ישראל במחוז הצפון, (להלן: "**מר דמתי**"), שהעיד לגבי הרקע לפתיחת החקירה, הסביר את אופן הטיפול בתשלומים כגון אלה ששולמו עבור רישיונות הרכב ודרך קליטתם במערכת המחשוב, את עדותה של הגב' רחל דיקמן, ראש אגף ביצוע ובקרה במשרד התחבורה (להלן: "**הגב' דיקמן**"), ואת עדות אחיו של המערער, מר אחמד עזאזה, (להלן: "**אחמד**" או "**האח**"), כמו גם הודעות המתלוננים, שהוגשו כראיה בהסכמה.

מנגד נבחנה גרסת המערער, אשר לא הכחיש, כאמור, כי הוא האחראי לסניף הדואר הרלוונטי, בו מוצבת קופה אחת בלבד, עליה הוא עובד. המערער טען, בין היתר, כי הוא העסיק מידי פעם מחליפים, אותם נהג להזמין באמצעות מנהל סוכנות הדואר בעפולה, ושלעיתים גם עבדו באמצעות ההרשאות שלו לביצוע עבודות במערכת המחשוב ("**מאור**") ולביצוע פעולות כספיות ("**אימולציה**").

6. לאחר בחינת מארג הראיות הללו וראיות נוספות, שיפורטו בהמשך, לרבות גרסאות המתלוננים, שנתנו תיאור של עובד הדואר שטיפל בהם ואחד מהם אף זיהה את המערער כמי שקיבל ממנו את התשלום, וכן נוכח התרשמותו מן העדים, הגיע בית המשפט קמא למסקנה כי הוכחה אשמתו של המערער במיוחס לו.

בית המשפט קמא קבע בהכרעת הדין, כי אין מחלוקת ששלושת רישיונות הרכב (ת/5, ת/1 ו-ת/6), אשר שולמו והוחתמו בחותמות העתק מבלי שהתשלום הועבר למשרד הרישוי, וכשהחותמת שהוטבעה אינה תואמת לפרטי הרכב של המשלם, טופלו בסוכנות הדואר שבניהולו של הנאשם. כך נקבע כי בשלושת המקרים, מעלה עיון בחותמת ההעתק כי הפרטים בה אינם תואמים לפרטי המשלמים, אלא תואמים לפרטיהם של בעלי רכבים שהגיעו מוקדם יותר באותם תאריכים לסוכנות ושילמו אגרות רישוי בסכומים זהים. מן המסמכים עלה גם כי שעת

הפקת החותמות אינה בסמוך לאחר הפקת חותמת המקור, ולא ניתן הסבר להוצאת חותמת המקור בשלב מאוחר יותר. דבר זה מצביע כשלעצמו על שימוש לרעה בחותמת ההעתק, מאחר וההיגיון מחייב כי חותמת העתק תופק מיד לאחר הפקת חותמת המקור, שכן מטרתה היא לשימושו ולצרכיו של המשלם בלבד ולא של אדם אחר המגיע במועד מאוחר יותר (כך על פי עדותו של מר דמתי).

בית המשפט הסיק מאופן הביצוע של גביית תשלום במזומן והנפקת חותמת ההעתק בשלושה מועדים שונים באותה סוכנות כי אין מדובר בתקלה מקרית אלא מדובר בדפוס פעולה. מסקנה זו חוזקה, בין היתר, נוכח הראיות (הודעותיהם של המתלוננים באישומים הראשון והשלישי), שהצביעו על כך שהפקיד שטיפל בהם הסביר להם כי לא יוכלו לשלם בכרטיס אשראי תמורת אגרת הרישוי, כפי שרצו, ועל פי הנחיותיו, משכו מזומן בסניף ושילמו עבור הרישיון במזומן, ואף לימדה על כוונת המרמה, של הפקיד.

בית המשפט קמא הוסיף, כי התרשם מעדות המערער שהמערער ידע היטב כיצד לנצל את ה"פרצה" במערכת המחשוב של הדואר, המאפשרת להפיק חותמות העתק, גם במועד מאוחר יותר ממועד הפקת חותמת המקור, באופן המאפשר לגבות תשלום מלקוחות מבלי שירשם הצורך בהכנסת התקבול לקופה. למסקנה זו הגיע בית המשפט קמא לאור ראיות לכך שבסוכנות שניהל המערער נעשה שימוש תדיר וחרגי (ביחס לסוכנויות אחרות), בחותמות העתק, מבלי שהיה לו הסבר לכך.

בית המשפט קמא קבע כי על פי התדפיס ממערכת המחשוב של הדואר, הפקיד שביצע את הפעולות היה המערער. מכאן, בחן בית המשפט קמא את טענות המערער, באשר לכך שלמרות נתון זה, לא הוכח כי הוא זה שביצע את הפעולות ודחה אותן.

טענת המערער באשר לפגמים בתקינות ההליך, פגיעה בזכות ההיוועצות, ניהול מסדר זיהוי באופן לקוי, התעלמות גורמי החקירה מראיות מזכות וניהול החקירה על ידי מר דמתי ללא סמכות, נדחו, לאחר דיון ובחינה של טענות בא כוח המערער:

נקבע כי מר דמתי מוסמך היה לבצע את החקירה, על סמך תעודות הסמכה שהוצגו, מהן עלה כי הוקנו לו סמכויות לפי החוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח - 1998, חוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג - 1963 ופקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות).

עיון בהודעה שנגבתה מן המערער (9/ת) העלה כי הוא הוזהר כדן והועמד על זכותו להיוועץ בעורך דין. מחומר הראיות הסיק בית המשפט קמא גם כי לא נפגעה זכות ההיוועצות של המערער לפני חקירתו במשטרה והוא קיים היוועצות עם בא כוחו בטרם החקירה, מה גם שבשלב זה כבר היה מודע היטב לחשדות המיוחסים לו ולזכויותיו, שהרי שמר על זכות השתיקה בחקירה.

בנוסף נדחתה הטענה כי, כביכול, היה למר דמתי מניע להפליל את המערער, על מנת להשיג יתרון בהליך האזרחי. בית המשפט קמא התרשם כי עדותו של מר דמתי הייתה אמינה, וכי מדובר בעד מהימן, שלא נמצאה כל סיבה להטיל ספק בכנות כוונותיו. ממילא, המערער לא הודה בביצוע העבירות בעת שנחקר על ידו ועמד על הכחשת המעשים. לעומת הרושם הטוב שהותיר מר דמתי על בית המשפט קמא, ביחס למערער נקבעו

ממצאים ברורים של חוסר אמינות (בעמ' 58 להכרעת הדין). בית המשפט קמא ציין כי הלה הותיר רושם בלתי אמין בעדותו וגרסתו הלא עקבית.

המערער טען לחוסר תקינות של הליכי מסדר הזיהוי, נוכח העדרו של הסרטון שתיעד את מסדר זיהוי התמונות בו זוהה המערער על ידי אחד המתלוננים. על סמך עדויות השוטרים, נדחתה הטענה לפגמים וכשלים שנפלו כביכול במסדרי הזיהוי שבוצעו, מה גם שהסניגור ויתר על חקירתם של העדים המזהים. יובהר כי אחד המתלוננים לא הצליח לזהות את המערער בתמונות. מתלונן אחר זיהה את המערער, אך הסרטון המתעד את הפעולה נמחק, ככל הנראה, ולא ניתן היה לאתר. מתלונן שלישי מסר שם הדומה לשמו של המערער, כמי שטיפל בו.

נימוקי הערעור על הכרעת הדין

7. בערעור שהגיש מסתמך המערער על שלושה נימוקים עיקריים, כדלהלן:

לא הוכח כי המעשים עולים כדי עבירה פלילית -

לטענת המערער שגה בית המשפט קמא בקביעתו לפיה "**מדובר בפעולה מכוונת ומתוכננת של הנאשם**" (פסקה 53 להכרעת הדין), בעוד שהמדובר לכל היותר בתקלה בהעברת הכספים. לראיה הוכח בפני בית המשפט קמא כי בנק הדואר העביר למשרד התחבורה את הכספים בגין שלושת האירועים נשוא כתב האישום. המערער מסתמך בטענה זו על מספר ראיות:

עדויות של הגב' דיקמן, שאישרה כי בנק הדואר זיכה את משרד התחבורה בחשבון הידני בסכומים שהופיעו בשוברי התשלום (עמ' 26 לפרוטוקול, שורה 7).

בביקורת שנערכה בסניף הדואר, על ידי הגב' יעל לבנטר מבנק הדואר, ביום 16.03.2015 (נ/3), נמצא כי בכספת הסניף היה סכום עודף של 4,000 ₪, משמע, הכספים החסרים נשארו בשליטת בנק הדואר. לפי הנטען, לו היה המערער מעוניין לגנוב את הכסף, הרי שלא היה משאיר אותו בכספת הסניף.

לטענת ההגנה, התבצע הליך של קיזוז, במסגרתו בנק הדואר שילם למשרד התחבורה ולאחר מכן קיזז את הסכום מן המערער, כפי שנעשה גם בעבר, במקרים רבים, מה שמעיד כי מדובר בתופעה נפוצה. בעניין זה הפנה המערער לדברים שאמרה הגב' דיקמן בחקירתה הנגדית, עת שנשאלה כמה מכתבים היא מוציאה מידי שנה בהקשר לאירועים דומים, והשיבה: "**אין לי מספר מדויק, בסביבות 100 מכתבים...**" (עמ' 26 לפרוטוקול, שורה 13). עוד נטען, כי לא הוכח כי המערער נטל ולו שקל אחד לכיסו.

המערער טוען כי יש לזכותו זיכוי מלא מביצוע עבירות של גניבה בידי מורשה, משלא מתקיימים יסודות העבירה

לפי סעיף 393 לחוק העונשין, שכן לא הוכח כי הייתה כוונה **"לשלול את הדבר מבעליו שלילת קבע"**. כך גם לא הוכח שהמערער נטל דבר מה מהבעלים שלא כדין או ביצע מעשה מרמה שגרם לצד לוותר על זכותו, וזאת נוכח הקיזוזים שנעשו.

באשר לעדותה של הגב' דיקמן נטען, כי עדה זו לא נחקרה ולא מסרה כלל גרסה מחוץ לכתלי בית המשפט, דבר המהווה מחדל משמעותי הפועל לרעת המערער. הוא טוען, כי ייתכן שלו היתה הגב' דיקמן נחקרת כשלוש שנים קודם לכן, כלל לא היה בא לאוויר העולם כתב אישום כנגד המערער. נטען, כי בית המשפט קמא איפשר לתביעה, שכלל לא חקרה עדה מרכזית, לזמן את הגב' דיקמן בניגוד לעמדת ההגנה, וזאת לאחר שכבר התקבלו בהסכמה עדויות מרבית עדי התביעה ולאחר שנעשה תיקון בכתב האישום.

עוד טוען המערער, כי גם העבירה של קבלת הדבר במרמה, לא הוכחה: לא הוכח כי המערער היה מודע לכך שהוחתמו שלוש חותמות העתק, לא הוכח שהוא עצמו ביצע את ההחתמה וכך גם לא הוכח, כנדרש לפי סעיף 415 לחוק העונשין, כי המערער קיבל דבר שלא כדין בעקבות החתמת החותמת. לשיטת המערער, גם היסוד הנפשי של העבירה לא הוכח - לא הוכחה כוונה של המערער להניע את המרומה לידי מעשה, כוונה למתן יתרון למערער באמצעות אותו מעשה ומחדל ולא הוכח כי נגרם הפסד או נזק למרומה.

לא הוכח כי המערער הוא מי שביצע את פעולות הקופה של רישום העתק בשלושת

האישומים -

לטענת המערער, סוכנות הדואר אותה הוא מפעיל משרתת כ-25,000 תושבי מועצה, וכפועל יוצא מכך, מתבצעות בו עשרות פעולות ביום. המערער טוען, כי בימים בהם הוא נעדר מעבודתו או בהינתן עומס, ישנו מספר רב של מחליפים, העובדים לצדו, או לבד, כשאינו נוכח בסניף.

לטענת המערער הוכח בפני בית המשפט קמא, כי הוא נעזר במחליפים.

בעניין זה מפנה המערער לראיות הבאות: מוצג **נ/3**, לפיו במהלך הביקורת שבוצעה בסניף היה נוכח בסניף מחליף; עדות אחיו של המערער, במסגרתה טוען האח כי הוא מחליף לעיתים את אחיו; עדותו של רפ"ק חנן סיבוני, אשר ציין כי קיבל שרות בסניף עשרות פעמים, וציין שני מחליפים - אחיו של המערער ואישה יהודייה דתיה; במוצג **נ/2** מיום 26.4.2015, שנערך על ידי המבקר אלי בר מבנק הדואר, צוין כי המערער אינו נמצא במקום, אלא מחליפה בשם ויאאם פודה. המערער מציין, כי המחליפים מורשים ומוכרים על ידי הדואר.

עוד נטען, כי בסוכנות הדואר קיימת קופת מחשב אחת, העובדת בתוכנת "מאור", ובאמצעותה מתבצעת קבלת הכספים והחתמת השוברים. המערער מציין, כי מי שהחליפו אותו עבדו בה תחת הקוד של המערער וזאת בידיעת בנק הדואר. המחליפים, חלקם, התייצבו בדואר המרכזי בעפולה, וקיבלו את מפתחות הסוכנות ואת שכרם היומי, אותו השאיר המערער. המערער מוסיף וטוען כי בסוכנות קיימת מערכת אמולציה, בה מוזן הקוד

האישי של המחליף באותו היום. עוד נטען, כי אין מחלוקת שמותר להחתים חותמות העתק בממוצע מסוים, חותמת שהיא מובנת בתוכנת התשלומים של הדואר ולשם כך נועדה. בנוסף, נטען, כי נושא המחליפים לא נבדק כלל על ידי החוקר סמון ולא על ידי קב"ט הדואר דמתי.

לאור האמור לעיל, סבור המערער כי המשיבה לא הוכיחה מעל לכל ספק סביר כי המערער הוא שביצע את חותמת ההעתק. המערער פירט את השגותיו ביחס לכל אחד מן האישומים, וביקש לקבוע כי לא הוכח שהוא זה שטיפל בהחתמת ההעתק. לטענתו, המשיבה לא ביצעה פעולות נדרשות כמו גביית גרסתו של מי שנטען כי שילם עבור האגרה המקורית באישום הראשון. באישומים השני והשלישי אף הוכח, לפי הנטען, בראיה ישירה ובאופן ודאי, כי לא המערער הוא שהחתים את חותמת ההעתק. הכוונה לכך, למשל, שהמערער לא זוהה על ידי המתלונן באישום השני, אף שטען כי היה בסניף מספר פעמים. המערער זוהה אמנם על ידי יותם משגב, אך מדובר במי ששילם את האגרה בשובר המקורי ואין טענה כי בשלב זה בוצעה כל עבירה. המתלונן באישום השלישי מסר בהודעה כי שמו של הפקיד שטיפל בו הוא מרואן- בעוד שמו של המערער מואמן.

בטיעוניו בעל פה הוסיף בא כוח המערער וטען כי בסניף הדואר מוצבות מצלמות אבטחה, המתעדות את הנעשה בסניף, ובהן ניתן היה לבדוק בוודאות מי עבד בסוכנות במועדים הרלוונטיים לכתב האישום. לדבריו, קב"ט הדואר נשאל על כך בחקירתו במשטרה והשיב כי זו ראייה חסויה. בהתייחס לטענה כי יכול היה להגיש בקשה לגילוי הראייה או לקבלתה, השיב הסגור: "אבל אם הוא כותב שאין לי שום ראייה טכנית, אז אני אבקש מה שאין?". לטענתו, בית המשפט קמא התעלם מטענותיו אלה.

קיומם של מחדלי חקירה חמורים ופגיעה משמעותית בזכויות המערער -

לטענת המערער, שגה בית המשפט קמא משדחה את טענותיו לקיומם של מחדלי חקירה היורדים לשורש האישום.

שיהוי בחקירה - החוקר יוסי סמון חקר את המערער בתאריך 4.6.2016 (ת/18), כשנה לאחר חקירתו באזהרה על ידי קב"ט הדואר (ת/9), מבלי שהיה לו הסבר מניח את הדעת לשיהוי זה, הוא גם לא ביצע כמעט כל פעולה חקירתית, לאחר שחקר את המערער. כך, למשל, בשלב ראשון, לפני השימוע, לא בוצעו מסדרי זיהוי. אף לאחר השימוע וחרף המסמכים שהגישה ההגנה, בוצעו פעולות טכניות בלבד ושני מסדרי זיהוי בלבד.

פגיעה בזכות היועצות של המערער במהלך חקירתו במשטרה - החוקר סמון הצהיר כי נתן למערער זכות היועצות עם עורך דין ואף ציין בחקירתו של המערער תחת אזהרה (ת/18) כי המערער "התייעץ עם עו"ד טרם החקירה". עם זאת, בחקירתו הנגדית של החוקר סמון, לאחר שנטען כלפיו כי בניגוד למה שנרשם, לא ניתנה למערער זכות היועצות עם עורך דינו, השיב החוקר: "אני לא זוכר דבר כזה" ולאחר מכן הוסיף: "זה נראה לי מגוחך. הוא הרי כבר נועץ בכם עוד בטרם נחקר ואין עוד טעם לפגישה נוספת לאחר שכבר סיים את החקירה" (עמ' 21 לפרוטוקול).

ב"כ המערער עומד על הטענה כי לא ניתנה למערער זכות להיוועץ עם עורך דינו, וכתוצאה מכך הוא בחר לשתוק שתיקה מלאה בחקירתו, עובדה שנזקפה לחובתו בהכרעת הדין. לראיה, הוא מפנה לכך שבמסגרת ת/9 מסר המערער גרסה ראשונית, ועל כן לא הייתה לו כל סיבה לשתוק בחקירתו המאוחרת. לזאת יש להוסיף את העובדה כי המערער בחר להעיד בפני בית המשפט ולא שמר על זכות השתיקה.

נוכחותו של החוקר סמון במסדר התמונות ונטילת חלק פעיל במסדר - לטענת ב"כ המערער העובדה שהחוקר סמון היה נוכח במסדרי הזיהוי נוגדת הגינות בסיסית. הוא גם נתפס באי אמירת אמת, כאשר לא אישר שנכח בעת עריכת המסדר וצילם את המסדר, כפי שהעיד טכנאי הזיהוי. בית המשפט קמא שגה כאשר בחר שלא לתת כל משקל להתנהלות החוקר.

חקירתו של המערער בידי הקב"ט דמתי בוצעה בחוסר סמכות - לטענת המערער הקב"ט מחזיק בהרשאה לחקור עובדי מדינה בלבד (ת/7-ת/8, עמ' 4 בפרוטוקול) והמערער אינו עובד מדינה. עוד נטען, כי הקב"ט דמתי היה מודע לכך שמדובר בעבירה פלילית ולא בעבירת משמעת ועל כן חקר את המערער תחת אזהרה, דבר, שכאמור, לא מצוי בסמכותו.

חקירה חד צדדית מצד הקב"ט דמתי - לטענת המערער הקב"ט לא טרח לתפוס את מצלמות האבטחה, לאסוף את המסמכים הנוגעים לגרסתו של המערער, כפי שנמסרה בשימוע שנערך לו, לא בדק מי מהמחליפים שעבדו באותם מועדים, וזאת למרות שהכלים היו בידו. כך גם לא נבדקה האפשרות שמדובר היה בתקלה במחשבי הסוכנות. הקב"ט אמנם הצהיר בעדותו כי ערך בדיקה ולמד כי לא היו תקלות מחשוב באותם ימים, אך לא מצא מסמך בו תועדה הבדיקה, לכן ראוי היה שבית המשפט קמא יזקוף את הדבר לחובת המשיבה ולחובת מהימנותו של הקב"ט.

8. בא כוחו של המערער סבור, כי במקרה דנן דרושה התערבות ערכאת הערעור חרף העובדה כי עסקין בהתערבות בממצאי עובדה, בהתחשב בכך שבית המשפט קמא התעלם מחלק מן הראיות והסיק מסקנות שגויות מהראיות שהיו בפניו. בית המשפט קמא שגה גם משלא נתן כל משקל לראיות שבכוחן להביא לזיכויו של המערער, או לחלופין למחדלי החקירה המשמעותיים, בגינם לא הוגשו ראיות שכאלה.

תגובת המשיבה לערעור על הכרעת הדין

9. המשיבה סבורה כי דין הערעור להידחות. בטיעוניה הפנתה לכך שאין מחלוקת ביחס לעובדה כי הכספים שולמו בסניף אותו מנהל המערער והמסמכים הונפקו בעמדה שלו, כשכספים לא הועברו למשרד הרישוי, מכאן, כי הנטל מועבר אליו. בפני דמתי טען המערער כי יש לו מחליפים (אחיו וגברת נוספת), אך בחקירתו במשטרה שמר המערער על זכות השתיקה. את טענותיו בנוגע לקיומה של מערכת ששמה אמולציה, היכולה להצביע על זהות הפקיד, העלה המערער לראשונה בעדותו הראשית השנייה, ואף אחד מעדי התביעה לא נחקר ולא נשאל אודותיה.

10. עוד מפנה המשיבה לכך שבניגוד לציפייה כי יוכיח מי בדיוק היו העובדים שהחליפו אותו בעבודה במועדים הרלוונטיים, המערער הסתפק אך ורק בעדות אחיו, עד שנמצא לא מהימן וכמי ששיקר במצח נחושה. בית המשפט קמא קבע כי אין ליתן אמון בעדותו של האח. המערער לא נתן קצה חוט על מנת לברר מי היו אותם מחליפים. הוא נמנע מלהעיד את הגורם בדואר, שלטענתו אישר את המחליפים, אף שהמידע לגבי זהותו של הגורם הזה ידוע למערער בלבד. המערער בחר מטעמיו, שלא לזמן לעדות את אותם אנשים ששימשו כמחליפים בסוכנות או אישרו אותם מטעם הדואר.

בעניין זה הפנתה באת כוח המשיבה לכך שטענתו של המערער כאילו המחליפים קיבלו תשלום מהדואר איננה נכונה. כך גם לעובדה שמלכתחילה טען המערער כי ישנם שני מחליפים בלבד ובהמשך שינה את גרסתו וטען כי ישנם מחליפים רבים.

המשיבה ביקשה לדחות אף את טענותיו של המערער בנוגע למצלמות האבטחה, משלא הועלו בחקירתו במשטרה ונשמעו לראשונה בעדותו בבית המשפט קמא.

11. לעמדת המשיבה יש לדחות את הטענה, לפיה לא ניתן לטעון כלפי המערער כי גנב כספים לכיסו, נוכח העובדה שבכספת הסוכנות נמצא סכום עודף של 4,000 ₪. המערער לא נתן גרסה ברורה לגבי הימצאות הכסף בכספת ולא העלה כל טענה בעניין זה עד לעדותו הראשית בבית המשפט.

דין והכרעה

12. הכרעת הדין, במסגרתה הורשע המערער בעבירות שיוחסו לו, מושתתת רובה ככולה על ממצאים עובדתיים שקבע בית המשפט קמא, על סמך עדויות וראיות שהובאו בפניו, התרשמותו הבלתי אמצעית ממהימנותם של העדים הללו והמסקנות שהסיק מכלל הראיות.

ההלכה באשר למידת התערבותה של ערכאת הערעור בממצאים ובמסקנות אליהן הגיעה הערכאה הדיונית, הינה ידועה ומושרשת.

"ככלל, אין מדרכה של ערכאת הערעור להתערב בממצאי מהימנות, באשר לערכאה הדיונית יתרון מובהק על פניה של ערכאת הערעור בכך שהיא התרשמה באופן ישיר מהמערערים מהאופן שבו תיארו את המעשים, ממידת האותנטיות והקוהרנטיות שבדבריהם ומהרושם הכללי העולה מהם (ראו, לדוגמה, ע"פ 9352/99 יומטוביאן נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(4) 632, 643 (2000)). מנגד, ייתכנו מקרים חריגים בהם ערכאת הערעור עשויה להתערב בממצאי מהימנות, כגון מקרים בהם נפלה טעות מהותית או בולטת לעין בהערכת מהימנות של עד; כאשר מדובר במסקנות להבדיל מעובדות; מקום בו ממצאיה של הערכאה הדיונית מבוססים על שיקולים שבהגיון, שכל ישר או סבירות של עדות; כשממצאי

הערכאה הדיונית מבוססים על ראיות שבכתב או התרשמות מחפץ; כאשר הערכאה הדיונית התעלמה לחלוטין מראיות או לא שמה לב לפרטים מהותיים בחומר הראיות וכיו"ב חריגים..." (ע"פ 511/11 מריסאת נ' מדינת ישראל, (14/03/2012)).

13. לאחר שבחנתי היטב את טיעוני המערער לא שוכנעתי כי בפנינו המקרה החריג, בו על ערכאת הערעור להתערב בממצאים שנקבעו על ידי הערכאה דלמטה או במסקנות שהסיקה מן הראיות שהונחו בפניה. מארג הראיות הכולל מעלה כפי שנקבע, כי המשיבה הוכיחה מעל לכל ספק סביר את אשמתו של המערער בביצוע העבירות, והגם שניתן וראוי היה לבצע פעולות חקירה נוספות, שלא בוצעו, אין המדובר במחדלי חקירה מהותיים ומשמעותיים, שהיה בהם על פי הפסיקה, להטיל ספק בראיות התביעה או להביא לזיכוי המערער בשל פגיעה בזכויותיו או ביכולתו להתגונן כראוי.

14. נקודת המוצא, הינה כי החתמת חותמות ההעתק, נעשתה בסניף הדואר המצוי בניהולו ובאחריותו של המערער, אשר בדרך כלל הוא זה הנותן את השירות לציבור הבא אל פתחו. בסניף קיימת קופה אחת.

המערער העיד על עצמו כי מאז שנת 2007 הוא עובד כמחליף סוכנים בדואר ובמשך כארבע שנים מאז שנת 2011 עבד כסוכן דואר. לפיכך, אין בקי ממנו בנהלי העבודה והאבטחה בסוכנות הדואר, אותה ניהל.

15. לא יכולה להיות מחלוקת כי כל אחד משלושת רישיונות הרכב, אשר שולמו והוחתמו בחותמת העתק, בסוכנות הדואר שהייתה בניהולו של המערער, נושא את פרטיו של רכב אחר, שעבורו שולמה אגרת רישיון רכב מוקדם יותר באותו מועד. החותמת כוללת גם את פירוט השעות כך שניתן ללמוד כי חלפו בין חצי שעה לשעה וחצי לערך בין הפעולה המקורית לבין הפעולה שהוחתמה בחותמת העתק. התשלומים שהתקבלו מהמתלוננים עבור אגרת רישוי הרכב לא הועברו למשרד התחבורה, וכפי העולה מהודעות המתלוננים, שהוגשו בהסכמה, נודע להם כעבור מספר חודשים כי רישיון הרכב שלהם איננו בתוקף בשל אי התשלום.

שניים מן המתלוננים אף סיפרו כי הפקיד שטיפל בהם, עמד על כך, באמתלות שונות, כי ישלמו במזומן עבור האגרה, וכך עשו, אף שהיו מעוניינים לשלם באשראי.

16. לא ברור מטיעוני המערער האם לגרסתו השימוש בחותמת העתק, (באותו אופן בו נעשה שימוש תדיר בסוכנות שבניהולו, ולא רק במקרים עליהם נסוב כתב האישום), הוא בהתאם לנהלים, או שמקורו בטעות, אך הוא איננו מעיד על כוונת מרמה. מדובר בשני קווי הגנה, אשר אינם יכולים לדור בכפיפה אחת, למרות זאת, ביקש המערער לאחוז בהם במקביל.

בעדותו (מיום 19.6.17) ציין המערער כי אין נהלים לגבי השימוש בחותמות העתק וכי במהלך כל השנים בהן עבד כסוכן מעולם לא העירו לו שאסור לעשות שימוש בחותמת העתק. עדותו הראשית של המערער הופסקה

בסמוך לאחר מכן וחודשה ביום 19.7.17. השאלה הראשונה שהופנתה אליו על ידי סנגורו הייתה האם הוא מסכים כי עבר על הנהלים ובמפתיע, בניגוד לקו ההגנה שהציג בישיבה קודמת, השיב כי הדואר היה מודע לכך שהוא עובר על נהלים.

אין צורך לומר כי, מעבר לכך שהמערער לא הציג גרסה עקבית, הגרסה לפיה אין כל פגם בשימוש בחותמת העתק הינה מיתממת. מקור הבעיה איננו בשימוש בחותמת העתק אלא בנסיבות שבהן נעשה בה שימוש, כשהמערער לא הסביר באף אחת מן הגרסאות שמסר, מדוע נעשה שימוש בחותמת העתק, לא על העתק הרישיון המקורי ששולם אלא לצורך החתמתו של רישיון רכב אחר, וכיצד זה, נעשה שימוש כזה רק כאשר הייתה חפיפה מלאה של הסכומים ששולמו.

כשנשאל בחקירתו הנגדית (עמ' 49 לפרוטוקול):

"תסביר לי איך באותם תאריכים שציינתי בהתחלה יש שלוש רישיונות נהיגה שיש עליהם חותמת שולם ולאחר שעתים יש חותמת העתק על רישיונות נהיגה של אנשים אחרים עם רישיונות של אותם אנשים של שעתים לפני כן".

השיב תשובה לא ברורה שאיננה ממן העניין:

"אם בראשון אין חותמת אני צריך לבדוק שהוא שילם אותו אדם, אני מתקשר לבנק הדואר ומבקש לבדוק אם הכסף שולם או לא ואז בנק הדואר מנפיק לי אישור אני לא הייתי מוציא חותמת בלי לוודא, חותמת העתק צריכה במספרים שלה צריך להיות מורכב ממספר רכב ואישור של בנק הדואר וכל אני יודע אם זה שייך לחותמת העתק, זה הנוהל, אף אחד לא הפסיד כסף אני הייתי אחראי".

לכך יש להוסיף כי כאשר נחקר המערער ועומת לראשונה עם הטענה כי עשה שימוש בחותמת העתק מקום בו לא היה אמור לעשות שימוש כזה, בחקירתו על ידי מר דמתי, (ת/9) הוא טען כי אין לו הסבר לכך ובחקירתו במשטרה (ת/18) דבק בזכות השתיקה, מבלי שהשיב על כל שאלה.

למען הסר ספק, כפי שעלה מעדותו של מר דמתי, (עמ' 5 ואילך), חותמת העתק, כשמה כן היא, נועדה להיות מוטבעת על העתק או העתקים של השובר המקורי, (המיועדים לגוף שעבורו בוצע התשלום), ואין כל הגיון או טעם להטביע אותה במרווח זמן על רישיון של אדם אחר.

17. אשר לטענה השנייה, לפיה, מדובר לכל היותר בטעות, ולא במעשה מכוון שמטרתו להונות- לא זו בלבד שהעובדה שהמערער דבק בשני קווי הגנה סותרים, מחלישה את גרסתו, הנסיבות שהוכחו בפני

בית המשפט קמא מבססות כדבעי את המסקנה כי ההתנהלות מלמדת על מעשה מכוון ומתוכנן, על דפוס פעולה ולא על תקלה מקרית.

ראשית, המערער, כאמור, לא טען בהזדמנות הראשונה כשנשאל על חותמות העתק כי מדובר בטעות. גם בעדותו לא הסביר כיצד יכולה לקרות טעות כזו, כאשר הפקיד מטביע חותמת העתק על רישיון עבור תשלום שביצע אדם אחר, דקות ארוכות לאחר סיום הפעולה בה הוחתם המקור. אין די בהעלאת הטענה לגבי אפשרות של טעות באופן כללי וערטילאי, ולו רצה המערער לטעון כי מדובר בטעות היה עליו להעלות גרסה מפורטת וברורה בעניין זה.

שנית, בית המשפט קמא הסביר בהכרעת הדין מה הן הנסיבות שמהן ניתן ללמוד, בפרט בהצטברותן, כי מדובר בדפוס פעולה. בין היתר, ניתן לראות כי הטיפול בשלושת הרישיונות הללו נושא מאפיינים דומים ובשלושתם לא הועבר הכסף ששולם על ידי המתלונן לגורם אליו היה מיועד.

אין בסיס, לפיכך, למסקנה כי ההתנהלות בשימוש בחותמת העתק מקורה בטעות אנוש. גם האפשרות שהייתה תקלת מחשוב כלשהיא נשללה, בעדותו של מר דמתי, שהייתה מהימנה על בית המשפט קמא.

18. יוצא, שהחתמת הרישיונות בחותמת העתק ואי העברת הכספים מתיישבת עם המסקנה, אליה הגיע בית המשפט קמא, בדבר היותה פעולה מחושבת, שמטרתה הייתה לנצל את הפרצה ולקבל כספים מבלי להטביע כל חותמת לגבי קבלת הסכום, פרט לחותמת העתק ששייכת הייתה לעסקה אחרת. נותר לבחון את טענות המערער כי לא הוכח שמי שביצע את המעשים היה המערער ולא אחד מן המחליפים שסייעו לו בעבודתו.

19. ראשית, יש לזכור כי הפעולות הנדונות בוצעו לא רק בסניף עליו מופקד המערער ועובד בו בדרך כלל בעצמו, אלא באמצעות המחשב, **תוך שימוש בקוד הזיהוי של המערער**. לפי עדותו של מר דמתי כדי לבצע פעולות במחשב יש להזין קוד סודי ואת פרטי הפקיד (עמ' 5 לפרוטוקול). שמו של המערער כמי שביצע את הפעולות במחשב מופיע גם על גבי התדפיסים ממערכת המחשוב של הדואר, שצורפו למכתביה של הגב' דיקמן ממשרד התחבורה, (ת/12, ת/13, ת/14).

20. הנטל להוכיח את אשמתו של נאשם ברמת ההוכחה הנדרשת בפלילים, מוטל על המאשימה. עם זאת, בנסיבות הללו שהוכחו, בהן הותירו הפעולות שבוצעו במחשב מעין "טביעת אצבע" של המערער, ומצביעות עליו כמי שביצע אותן באמצעות הקוד הסודי שלו, מוטל על המערער להביא ראיות, מהן יוכל בית המשפט להיווכח כי חרף האמור לעיל, לא הוכח כי הוא זה שביצע את המעשים. המערער לא עשה כמעט דבר, על מנת לשכנע כי אחרים יכולים היו ובפועל עשו שימוש בקוד שלו במועדים הרלוונטיים והדבר פועל לחובתו.

21. כאמור, מדובר בסוכנות המופעלת על ידי המערער, הוא הפקיד שעובד בה בדרך כלל, וככל שישנם אחרים המבצעים פעולות בסניף, אלה הם מחליפיו של המערער. ההיגיון אומר, כי המערער אמור

להיות מודע היטב לזהותם של אלה שבידם הוא מפקיד את הסוכנות ולדרכים ליצירת קשר עימם, שהרי הוא משלם את שכרם. בפרט כשלפי גרסתו, הוא מתוגמל על ידי הדואר על פי מספר הפעולות המבוצעות בסניף והוא האחראי למתרחש בו.

22. גרסתו של המערער ביחס למחליפים, מספרם וזהותם לא הייתה עקבית. בהודעתו (ת/9), ציין המערער כי אינו זוכר אם עבד בתאריכים הנוגעים לכתב האישום, אך ידע לומר כי מחליפיו בתקופה זו היו אחיו אחמד ופאטמה צאלח. לגבי כל אחד מהם ידע לומר, כפי שניתן לצפות באופן סביר, את שמם המלא ומספר הטלפון שבאמצעותו הוא מתקשר עימם. המערער ידע גם לומר כי פאטמה, המתגוררת בנצרת עילית, החלה לעבוד כמחליפה בספטמבר 2014. לעומת זאת, כפי שקבע בית המשפט קמא, בעדותו בבית המשפט מסר המערער גרסה שונה, שאיננה מתיישבת עם האמור. בבית המשפט טען המערער כי היו לו מחליפים רבים, שזהותם לא ידועה לו והוא לא פגש בהם מעולם. בית המשפט קמא לא נתן אמון בגרסה זו ובצדק. לא זו בלבד שמדובר בגרסה שונה בתכלית מזו שמסר בהודעה, מדובר בטענה בלתי סבירה, שלא ניתן לקבלה. יתרה מכך, לפי גרסה זו, הקשר עם המחליפים העלומים נעשה באמצעות מנהל בסוכנות הדואר בעפולה, אשר לא הוזמן על ידי המערער למתן עדות. כאמור, מדובר בגרסה חדשה שלא הועלתה על ידי המערער קודם לעדותו בבית המשפט, לכן, לא ניתן גם היה לברר אותה. המערער, מצידו, יכול היה לזמן את אותו מנהל בסוכנות בעפולה, כדי שיעיד לגבי זהות המחליפים והמועדים בהם זימן אותם, אך בחר מטעמיו הוא, שלא לזמן את העד, והדבר פועל לחובתו.

23. המערער מסר, כאמור, שני שמות של מחליפים בלבד בעת שנחקר על ידי מר דמתי. אחד מהם - אחיו אחמד נחקר במשטרה וטען כי אף פעם לא עבד אצל אחיו בסניף, פרט להזדמנות אחת- בפברואר 2015 (מספר חודשים אחרי התאריכים הרלוונטיים לאישום), בה סייע לאחיו וגם אז לא טיפל כלל בלקוחות או קיבל כספים. כלומר, האח סתר את טענת המערער כי החליף אותו בהזדמנות כלשהיא בעבודתו בסניף או טיפל בקבלת תשלומים.

בעדותו בבית המשפט מסר האח גרסה שונה בתכלית, והתאים אותה לגרסה שמסר המערער, אם כי שלל את האפשרות שלקח כספים לכיסו.

בית המשפט קמא קבע כי ניכר מעדותו שהייתה מגמתית ומגויסת לסייע למערער, וכי אין לסמוך עליה, הן נוכח הסתירה ביחס לדברים שמסר אחמד במשטרה, וכן נוכח המענה שלו לשאלות מסוימות של הסנגור, אשר הוצגו באופן כזה שיש בו כדי לסייע להגנת המערער. ממילא, כך קבע בית המשפט קמא, עדותו אינה אמינה, אין בה כדי לתרום להגנת המערער ואין בה משום ראיה לחפותו.

24. מגרסת המערער בבית המשפט עלה לראשונה, כי לפי טענתו, קיים קוד זיהוי לפעולה במערכת הכספית, באמצעותו ניתן לברר בוודאות את זהות הפקיד שביצע את הפעולות. לפי עדותו, הוא נהג לאפשר למחליפים לעבוד על קוד המשתמש שלו במערכת המחשוב של הדואר, **להבדיל מן הקוד האישי המשמש לביצוע פעולות במערכת הכספית**. המערער הבהיר, כי גם במצבים בהם איפשר

למחליפים לעבוד על קוד המשתמש שלו, היה עליהם להזדהות בקוד האישי שלהם לצורך ביצוע פעולות מסוימות ולצורך מסירת הפדיון היומי לבלדר בסוף היום. אם נכונים הדברים, מדובר בראיה בעלת משקל ממשי ולפי גרסת המערער ניתן היה באמצעות בדיקת הקוד האישי הנ"ל לדעת בבירור את זהותו של המשתמש. קשה להבין, אם כך, כיצד המערער, הבקי בדרכי העבודה והמודע לכך שכל מחליף שביצע פעולות כספיות הזדהה בקוד הזהויה האישי של המחליף, לא העלה טענה זו בעת שנחקר על ידי דמתי או בחקירתו במשטרה. אף בעת שנחקר דמתי בבית המשפט, הוא נשאל על ידי הסניגור באופן לקוני, האם נכון שבמחשב מותקנת מערכת "מאור" לתשלומים, והעד אישר זאת (בעמ' 11 לפרוטוקול). מר דמתי לא נשאל ולא נחקר אודות השאלה האם קיימים קודי זהויה שונים לעבודה במחשב או במערכת התשלומים ולא בורר עימו, האם הקוד עליו העיד הוא אותו קוד אישי לביצוע פעולות כספיות, שהמערער אישר כי היה רק בידיו. בנסיבות אלה, קבע בית המשפט קמא ובצדק, כי יש בתדפיסים המצורפים לת/12, ת/13, ת/14 משום ראיה לזהות המערער כמבצע חותמות ההעתק, פעולות שבוצעו במערכת הכספית.

גם אחיו של המערער, אשר העיד כי החליף את אחיו במספר הזדמנויות בסניף, לא נשאל אודות השימוש שעשה בקוד אישי למערכת הכספית להבדיל מן הקוד למערכת המחשב. להיפך, בחקירתו הנגדית נשאל העד על ידי הסניגור האם נכון כי עבד עם הקוד של המערער, והשיב על כך בחיוב ואף הסביר כי המערכת כבר הייתה פתוחה. משמע, הגרסה לפיה ישנם שני סוגים של קוד סודי, לא הועלתה אף לא בשלב זה של ההליך ונולדה רק בשלב מאוחר יותר, כשהעדים הרלוונטיים כלל לא נשאלו לגביה ולא ערכו כל אבחנה, כפי שמנסה המערער לעשות היום בין הקודים השונים.

25. לא ניתן להבין גם את הטענות שהעלה המערער באשר לאי הצגת סרטוני האבטחה. בעת שנחקר (ת/9) טען כי איננו זוכר האם עבד במועדים הרלוונטיים או שמא עבד מישהו ממחליפיו. הוא לא ציין באותה הזדמנות כי מותקנות במקום מצלמות המתעדות את הפקיד ולא הציע כי תיערך בדיקה של מצלמות האבטחה. גם בעניין זה, לראשונה, טען המערער בעדותו בבית המשפט כי בסוכנות הדואר היו מצלמות, בהן ניתן היה לראות מיהו הפקיד היושב בעמדת השירות. למערער היו הסברים שונים ומשונים מדוע לא טרח לספר אודות המצלמות בשלב מוקדם יותר (כמו הטענה כי נחקר על ידי דמתי בסוף יום עבודה, ועניין המצלמות נשמט מזיכרונו או הטענה שלא הציג את הסרטים בשל חלופי הזמן מאז האירועים) ובית המשפט קמא התרשם כי אין בפיו הסבר מניח את הדעת להתנהלות זו. מחומר הראיות עולה, כי אכן היו במקום מצלמות שצילמו את מקום מושבו של הפקיד, לא היו אלה מצלמות האבטחה שהותקנו על ידי הדואר, שכן אלה תיעדו רק את איזור הקהל (ראה עדותו של מר דמתי), אלא מצלמות שהיו בשליטת המערער עצמו. המערער אישר בעדותו כי מדובר במצלמות שלו (עמ' 35 לפרוטוקול), אך ניסה לטעון כי מר דמתי הוא שאחראי על המצלמות והייתה לו גישה אליהן. בהמשך (בעמ' 41) הסביר המערער מפורשות כי היו בסניף מצלמות שהוא עצמו התקין ולחברת הדואר הייתה אפשרות להשתלט עליהן ולראות בזמן אמת מה קורה בסניף. לשאלת בא כוחו למה (כשנחקר בשלב מאוחר), לא הציג את הסרטים של המועדים המפורטים בכתב האישום, השיב המערער כי כשנודע לו על העניין, כבר חלפו למעלה מ-6 חודשים.

נוכח כל האמור, בית המשפט קמא קבע, כי מאחר שהסוכנות, על מצלמותיה, הייתה בניהולו ובשליטתו של עמוד 14

מערער, אזי ההיגיון מחייב כי אילו הייתה בידי המערער ראיה מזכה, הרי שהיה באפשרותו להציגה כהוכחה לחפותו, אך משיקוליו בחר שלא לעשות כן. ניסיונו של המערער לתלות את העדרה של הראיה הזו בהתנהלות החוקרים או חברת הדואר דינו להידחות, מאחר ומדובר היה במצלמות שהיו ברשותו ובשליטתו והוא יכול היה להציג את הסרטים מיד כשנודע לו על החשדות כנגדו. לחלופין, אם נכונה טענת המערער כי משחלפו 6 חודשים מן האירוע לא ניתן היה עוד להציג את הסרטים, לא ברור מה היא טענתו כלפי חברת הדואר או החוקרים.

יש לציין כי במהלך הדיון טען ב"כ המערער (ביותר מהזדמנות אחת), כי נושא המצלמות הועלה על ידי המערער כבר בחקירתו על ידי דמתי, אולם לא יכול היה להצביע היכן תועד הדבר בת/9 ואז תיקן כי הסוגיה הועלתה רק במהלך השימוע. בהמשך הדיון אישר ב"כ המערער כי במצלמה שהתקין המערער לא נשמר סרטון מעבר ל- 6 חודשים, וטיעונו כוונתו כלפי סרטוני האבטחה שצולמו במצלמות של הדואר, לגביהן הוכח כי הן לא רלוונטיות, כפי שהעיד מר דמתי. יש להניח כי לו מצלמות הדואר היו מתעדות את מקום מושבו של הפקיד לא היה המערער נזקק להתקין מצלמה נוספת משלו. על כל פנים, גם טענתו של המערער כי המצלמה שהתקין לא יכולה הייתה לסייע לו משנודע לו הבעיה למעלה מ- 6 חודשים אחרי המקרים איננה נקיה מספקות שכן המערער נחקר ביום 16.4.15 ובמועד זה עדין לא חלפו 6 חודשים מהאירוע שתואר באישום הראשון, כך שלא הייתה סיבה שהמערער לא יעלה את האפשרות לצפות בסרטוני המצלמה שהתקין, אם היה בהם לסייע לו בהגנתו. הימנעותו מלעשות כן עומדת אך היא לחובתו.

26. בית המשפט קמא קבע, כי עדויותיהם של מקבלי השירות מבססות אף הן את זיהויו של המערער כנותן השירות בסוכנות. המערער זוהה על ידי יותם משגב, כמי שנתן לו את השירות בסניף. יותם גם מסר במשטרה כי קיבל שירות מפקיד ערבי, ממנו קיבל שירות גם במספר פעמים בעבר. גם משה סער (המתלונן באישום שני) מסר כי קיבל שירות מבחור ערבי גבוה, אותו הוא מכיר ממספר ביקורים בסניף. עם זאת, במסדר זיהוי שנערך למשה סער לא הצליח לזהות את נותן השירות. שלמה גלזר (המתלונן באישום השלישי) מסר אף הוא כי קיבל שירות מהפקיד הקבוע העובד בסניף, שאם איננו טועה, שמו מרואן.

אמנם יותם משגב הוא מי שקיבל שירות ורישיונו הוחתם בחותמת מקור, לכן בפעולה זו לא בוצעה כל עבירה. יחד עם זאת, לא ניתן להתעלם מן העובדה שכשעה לאחר מכן, הוטבעה חותמת העתק על רישיונו של משה סער, באותה קופה. סמיכות הזמנים והקשר בין האירועים מבססים במידה מספקת את המסקנה כי זיהוי זה מחזק את הראיות כנגד המערער. יתרה מכך, כל העדויות האלה מצביעות על כך שנותן השירות שהחתיים את המסמכים בחותמת העתק היה מוכר ללקוחות כעובד הקבוע או כמי שנתקלו בו בפעמים הקודמות שנזקקו לשירותי הדואר, ואין חולק כי העובד הקבוע הינו המערער. גם העובדה שאחד המתלוננים סבר ששמו מרואן (ולא מואמן - בעל הצליל הדומה) איננה מסייעת למערער, שכן אין מחלוקת שלא הועסק בסניף עובד קבוע אן בכלל בשם מרואן.

27. בית המשפט קמא מצא חיזוק לראיות כנגד המערער ולרושם השלילי שהותיר, אף בשורה של הפרות נהלים בסוכנות הדואר של המערער, שפורטה בסעיף 48 להכרעת הדין. בהקשר זה נקבע כי: **"הראיות למכביר הקיימות באשר להפרות נהלים בסוכנות, אשר בחלק ניכר מהן הודה הנאשם בחקירה**

ובעדותו בבית-המשפט, מלמדות כי הנאשם לא בחל באמצעים על-מנת להשיא רווחיו כסוכן דואר, ולהימנע מקיזוז חוסרים שנתגלו בקופה ממשכורתו כפי שהיה נהוג בחברת הדואר, ולא תמיד פעל בצורה כשרה ובהתאם לנהלי העבודה אליהם היה כפוף. הצטברות הפרות הנהלים מחזקת את ההתרשמות השלילית מן הנאשם, והמסקנה המתבקשת בדבר העדפת גרסת התביעה על-פני גרסתו של הנאשם." (סעיף 48 סיפא בהכרעת הדין).

28. הגשת מכתב ההתפטרות על ידי המערער בסיומה של הביקורת, ולאחר מכן מכתב נוסף בסיומה של החקירה, חיזקו אף הם, לעמדת בית המשפט קמא, את המסקנה כי המערער ביצע את העבירות המיוחסות לו, ולא בכדי התפטר בעקבות חשיפתו, לאחר שנים ארוכות של שירות בדואר ישראל. בנוסף, נקבע כי הימנעות המערער מלמסור גרסה במשטרה ושמירתו על שתיקה בחקירה, אינן מתיישבות, אף הן, עם תום לב וחפות, ומלמדות דווקא על מודעות לביצועם של מעשים אסורים.

29. בית המשפט קמא דחה את טענת ההגנה, לפיה לא הוכח כי המערער נטל את הכספים לידי או שפעל במרמה, וכי המערער פעל באישור ובסמכות והכספים, למעשה, הגיעו ליעדם, כך שכל שארע הינו בגדר טעות בלבד. עוד נדחתה הטענה, כי ככל שלא הועברו כספים בשל טעות בעת החתמת רישיונות אלו, הרי שנרשם חוסר בקופה, אשר קוזז על ידי הדואר משכרו של המערער. כפי שנקבע, העובדה כי הכספים לא הגיעו ליעדם, (משרד הרישוי) הוכחה בעדויות ובראיות שהובאו בפני בית המשפט קמא וכן הוכח כי לא מדובר בטעות או בתקלה.

30. בית המשפט קמא מצא כי לחוקר מר דמתי הייתה סמכות לחקור את המערער, בשל היותו מוסמך כחוקר מטעם נציבות שירות המדינה בחברת הדואר, ובהתאם לסעיף 16 לחוק שירות המדינה (משמעת), הוקנו לו הסמכויות שבסעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית, כאשר סעיפים 3 ו-4 לפקודה חלים על חקירותיו מכוח סמכויות אלה, בשינויים המחויבים לפי העניין. נקבע עוד כי סעיפים אלו לפקודה מעניקים לחוקר את הסמכות (בדומה לסמכויות קצין משטרה) לחקור כל אדם ולרשום מפיו הודעה בכתב, בקשר לביצועה של כל עבירה, אשר תשמש ראיה לתוכנה. לנחקר חובה להשיב לשאלות החוקר, תוך שעומד לזכותו החיסיון מפני הפללה עצמית.

קביעה זו איננה נקייה מספקות, שכן סעיף 16 לחוק שירות המדינה (משמעת) קובע כי סמכויות אלה נתונות לחוקר ב"עניינים שהם בסמכותו של בית הדין". מבלי להקל ראש בפגם שנפל בהתנהלות החוקר, אם אכן החוקר מר דמתי, לא היה מוסמך לגבות את ההודעה, בחינת הנסיבות הספציפיות של המקרה מלמדת כי אכן, כפי שקבע בית המשפט קמא לא נפגעה הגנת המערער ולא הורע מצבו כתוצאה מן החקירה. זאת בפרט שעה שהמערער הוזר טרם חקירתו והועמד על זכותו להיוועץ בעו"ד. בנוסף, המערער נחקר שוב בפני חוקר משטרה, ניתנה לו הזדמנות להעלות את כל טענותיו ולהגיב לחשדות שהוטחו בו אבל הוא בחר לשתוק.

31. בית המשפט קמא התייחס לטענות שהעלה המערער בכל הנוגע לפגמים נוספים בחקירתו ודחה אותן, חלקן לא נמצא מבוסס (כמו אי הודעה בדבר זכות ההיוועצות), ולא מצאתי כי נפלה שגגה בהחלטתו.

כפי שנקבע, לאחר בחינת טיעוני המערער, התנהלות גורמי חקירה לא פגעה בזכויות המערער ובאפשרות שהייתה לו להתגונן מפני ההאשמות שעמדו כנגדו. גם אם היו מחדלים (כמו באי חקירתם של כל משלמי האגרות המקוריות, אי עריכת מסדרי זיהוי וכיוצ"ב), לא מדובר במחדלים שצריכים היו להביא לזיכוי של המערער.

32. המערער העלה במסגרת הערעור טענות כנגד ההחלטה להתיר את העדתה של הגב' דיקמן. בעניין זה יאמר כי בית המשפט קמא קיבל את בקשת המשיבה להוסיף את הגב' דיקמן לרשימת עדי התביעה, בהתחשב בכך שהבקשה הועלתה בשלב יחסית מוקדם של ההליך, לאחר שהוברר כי החומר הנוגע לעדותה היה מצוי בחומר החקירה ואף נדון במהלך השימוע ולאחר ששוכנע כי לא יגרם למערער כל עוול כתוצאה מן התיקון. למען הסר ספק התיר בית המשפט למערער לחזור בו מהצהרתו על ויתור לחקור חלק מעדי התביעה ואיפשר לו, ככל שירצה לזמנם לחקירה. בית המשפט קמא פעל על פי סמכותו, בהתירו את תיקון כתב האישום והחלטתו ניתנה על פי שיקולים רלוונטיים ועניינים, כך שלא נפגעה הגנת המערער.

33. אשר לטענה לשיהוי בחקירת המערער במשטרה, הואיל ולפי הנטען חלפה שנה מאז נחקר על ידי דמתי (26.4.15), ועד שנחקר במשטרה, דינה להידחות. המערער נחקר על ידי החוקר יוסף סמון ב-4.6.15 (ת/18) ולא כנטען על ידי הסנגור, וגם זאת לאחר שכבר בוצעו מספר פעולות חקירה.

34. העובדה שבכספת של הסניף נמצא סכום כסף עודף, חודשים ספורים לאחר המועדים הרלוונטיים לאישומים, בניגוד לנהלים, מהווה ראיה נוספת לכך שהמערער לא הקפיד אחר הנהלים ולא נהג על פי סדרי העבודה המחייבים. אין בעובדה זו כדי ללמד שהכספים ששולמו על ידי המתלוננים נותרו בחזקת הדואר או כי לא הייתה למערער כוונה לשלול אותם שלילת קבע. מה גם שהמערער עצמו לא נתן הסבר כלשהו לקשר בין הסכום הנ"ל לבין הסכומים שקיבל מאת המתלוננים, ואשר לא הועברו למשרד הרישוי

35. לא מצאתי ממש גם בטענות המערער בהתייחס ליסוד הנפשי הנדרש בעבירות שבהן הורשע.

36. סיכומי של דבר, אם תישמע עמדת ידחה הערעור כנגד הכרעת הדין ותיוותר על כנה הרשעתו של המערער במיוחס לו.

הערעור כנגד חומרת גזר הדין

37. בית המשפט קמא דן את המערער לעונשים כפי שפורטו לעיל, זאת לאחר שקבע כי מתחם העונש ההולם לעבירות שביצע המערער, בנסיבותיהן, נע בין מאסר על תנאי לבין 12 חודשי מאסר בפועל, בצירוף מאסר על תנאי, וקנס. מתחם זה נקבע על סמך השיקולים הרלוונטיים לקביעת מתחמי ענישה,

בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין. בין היתר, נבחנה מדיניות הענישה הנוהגת, תוך הפניה לפסיקה. בבחינת הנסיבות הקשורות לביצוע העבירה נלקחו בחשבון הנסיבות הבאות: העבירות בוצעו בשלוש הזדמנויות שונות, המערער פעל תוך מרמה ויצר כלפי לקוחותיו מצג שרשיון הרכב שלהם שולם, אין מדובר בהתנהגות מקרית ובלתי נשלטת, או עניין של תקלה או אי הבנה, אלא במעשים מחושבים הדורשים תכנון קפדני, תוך ניצול ההזדמנות האקראית שאפשרה זאת, ההיקף הכספי, המסתכם ב-3,678 ₪ בלבד, חומרת המרמה, בנסיבות בהן היא מבוצעת על ידי סוכן שקיבל על עצמו אחריות לניהול הכספי של סוכנות דואר, והמניע לביצוע המעשים.

38. קביעת העונש בתוך המתחם נעשתה על פי הנסיבות שאין קשורות בביצוע העבירה. בכלל זה, נסיבות האישיות של המערער, עברו הנקי, העובדה כי איבד כתוצאה ממעשיו את מעמדו כסוכן דואר ואת יכולתו להמשיך ולהתפרנס ממשלח יד זה ובעובדה כי מדובר באדם צעיר שעתידו לפניו והוא מבקש להשתקם ולקיים אורח חיים נורמטיבי. כן נלקחה בחשבון העובדה שהמערער לא הודה ולא חסך מזמנו של בית המשפט ולכן אינו יכול ליהנות מן ההקלה השמורה למי שמודה ולוקח אחריות למעשיו. על סמך השיקולים הללו נקבע כי עונשו של המערער יהא ברף התחתון של מתחם העונש ההולם.

39. ב"כ המערער מבקש להקל בעונשים שהוטלו על המערער, בטענה כי הם חורגים מרמת הענישה המקובלת. לטענתו, בית המשפט קמא שגה כאשר התעלם מהעובדה כי חלפו למעלה משלוש שנים, מאז בוצעו לכאורה העבירות ולא נפתח כנגד המערער כל תיק פלילי במהלך תקופה זו. עוד מפנה בא כוח המערער לכך שמדובר בסכום נמוך יחסית, כאשר יש לזקוף לזכותו של המערער את העובדה כי מספר שנים התנהל ללא רבב.

40. נטען, כי רף הענישה התחתון אותו קבע בית המשפט קמא תואם את עמדת ההגנה, אולם, בקביעת עונשו של המערער בתוך המתחם שגה בית המשפט קמא שכן בסופו של דבר לא מיקם את העונש ברף התחתון של המתחם.

41. עוד נטען, כי בית המשפט קמא לא נתן משקל הולם לנסיבות האישיות של המערער, אשר אין קשורות בביצוע העבירה: המערער בן 29, נשוי מתגורר בכפר דבוריה עם אשתו, מורה במקצועה. המערער התנדב בעבר במשטרת ישראל. כיום מפתח המערער עסק של ייבוא נגרים וכלים כבדים.

42. המשיבה עתרה לדחיית הערעור על גזר הדין, בהעדר סיבה להתערב בעונשים שהוטלו על המערער וצינה כי המערער לא נטל אחריות ולא הראה הפנמה של מעשיו. בנוסף, עסקין בגניבה שחוזרת על עצמה, על ידי מי שקיבל אישור מרשות ממשלתית להעביר את הכספים אליה. בנסיבות אלה, העונשים שהוטלו, הם לעמדתה, נכונים וראויים.

43. כידוע, ערכאת הערעור איננה מתערבת בגזר הדין שהושת על נאשם על ידי הערכאה הדיונית, אלא

מקום בו נפלה טעות בולטת בגזר הדין או שהעונשים חורגים במידה ניכרת מן העונש הראוי. במקרה זה לא הצביע המערער על טעות בולטת בגזר הדין ולא שוכנעתי גם כי העונשים שהושתו על המערער הינם חמורים יתר על המידה. יתר על כן, בהתחשב בכך שהמערער מעל באמון שניתן בו, עת הופקד בידי להפעיל ולנהל סוכנות דואר, על כל המשתמע מכך, באשר לקבלת כספי הציבור ומתן שירותים בעניינים הדורשים יושר והגינות, העונשים שהוטלו על המערער אף נוטים לקולא.

44. בית המשפט קמא קבע כי מצא לנכון למקם את עונשו של המערער ברף התחתון של המתחם והטיל עליו עונש הכולל מאסר בעבודות שירות. בית המשפט קמא לא מיקם את העונש ברף התחתון הקיצון (מאסר על תנאי), משום הנסיבות שעמדו לחובת המערער - אי נטילת האחריות והיעדר הפנמה של חומרת המעשים. לא מצאתי לפיכך לנכון לקבל את טענת המערער כביכול ישנה סתירה פנימית בגזר הדין. מעבר לכך, העונש שהוטל בסופו של דבר על המערער איננו מחמיר עימו, ואף להיפך.

45. לפיכך, ולאור המפורט לעיל, אציע לחברי לדחות את הערעור על כל היבטיו.

**אסתר הלמן, שופטת
ס. נשיא**

השופטת יפעת שטרית

מסכימה .

יפעת שיטרית, שופטת

השופט סאאב דבור

מסכים.

סאאב דבור, שופט

הוחלט, אפוא, פה אחד כמפורט בפסק דינה של כב' ס. הנשיא השופטת אסתר הלמן לדחות את הערעור על כל היבטיו.

ניתן והודע היום י"ז אייר תשע"ח, 02/05/2018 במעמד הנוכחים.

סאב דבור, שופט

יפעת שטרית, שופטת

אסתר הלמן, שופטת
ס. נשיא